

Nr 347

Av herr Magnusson i Tumhult m. fl., om ändrade grunder för dispositionen av domänverkets markfond.

(Lika lydande med motion nr 383 i Första kammaren)

Domänverkets markfond har varit föremål för riksdagens behandling vid upprepade tillfällen under senare år, senast vid föregående års riksdag. Den främsta anledningen härtill har varit den oro, som skapats av domänverkets inköpspolitik, och den ständiga stegringen av markfondens behållning. Trots att betydande arealer inköpts har sålunda behållningen på markfonden ökat.

Upprinnelsen till domänverkets markfond torde vara ett beslut av 1874 års riksdag, enligt vilket kronan tillhöriga egendomar med arrendeinkomster intill 200 kronor finge av Kungl. Maj:t försäljas. I skrivelse den 11 maj 1874 meddelade riksdagen vidare, att de inflytande försäljningsmedlen icke borde användas till löpande utgifter utan ställas till riksdagens förfogande för att användas till inköp av skogbärande eller till skogsodling användbar mark. Under slutet av 1800-talet fattade riksdagen ett flertal beslut, enligt vilka Kungl. Maj:t meddelades vidgad befogenhet att utan riksdagens hörande försälja kronan tillhörande egendomar, vilkas arrenden icke översteg vissa angivna belopp. Samtidigt inskränktes Kungl. Maj:ts rätt att disponera över de försäljningsmedel som inflöt genom försäljningarna; dispositionsrätten medgavs sålunda endast för tre år i sänder.

Samtidigt med att statens skogsförvaltning och förvaltningen av statens jordbruksdomäner fr. o. m. 1912 års ingång sammanfördes till ett statens affärsverk, vars tillgångar i budgethänseende skulle behandlas såsom en statens domäners fond, infördes den ordningen (jämf. prop. 1911:214) att för försålda kronoegendomar inflytande köpeskillingar skulle inlevereras till domänstyrelsen samt förvaltas och redovisas såsom tillgång å statens domäners fond intill dess densamma kunde disponeras för inköp av skogsmark.

I propositionen nr 200 till 1912 års riksdag föreslogs, att Kungl. Maj:t måtte fr. o. m. den 1 januari 1913 tills vidare för inköp av skogsmark och inlösen av vissa ströängar disponera de såsom tillgång i statens domäners fond redovisade kontanta medlen. I motiveringen för förslaget framhölls bl. a. att enligt den princip som låge till grund för domänfondens inrättande dess samtliga kontanta tillgångar borde avses för inköp av skogsmark för

fondens räkning. I propositionen erinrades om att såsom tillgångar på domänfonden skulle redovisas — förutom samtliga fondens fastigheter — även samtliga för försålda kronoegendomar inflytande köpeskillingar, såväl konstanter som reverser. Med sådana försäljningsmedel syntes böra likställas vissa andra valutor, såsom t. ex. medel som inflöte genom expropriation av mark från domänfondens fastigheter. Dit hörde även sådana särskilda anslag som tid efter annan av riksdagen anvisades till inköp av skogsmark. — Kungl. Maj:ts förslag enligt omförmälda proposition bifölls av riksdagen, och de bestämmelser som vid 1912 års riksdag stadfästes gäller alltjämt.

Ända sedan markfonden infördes har den visat en oavbruten stegring. Från ca 3 milj. kr. år 1916 har den ökat med över 40 milj. kr. Denna ökning, liksom fondens begränsade användningsområden, har enligt vår mening medfört förhållanden som starkt kan ifrågasättas. Det kan inte längre anses föreligga samma behov som för 50 år sedan att öka statens skogsinnehav, och behovet att samla stora tillgångar i en särskild fond för detta ändamål synes därför vara helt obefintligt.

Utan att det i alltför hög grad inverkar på domänverkets möjligheter att bedriva en aktiv försäljnings- och inköspolitik synes en reducering av fondens behållning kunna göras. De medel som härigenom ställes till förfogande synes också kunna användas till ändamål som kan bedömas vara angelägnare än en ökning av statens skogsarealer. Ett sådant ändamål är upprustningen av naturvården och möjliggörandet för allt flera människor att söka rekreation genom vistelse i naturen. De åtgärder som planeras i detta syfte torde också komma att föra med sig ekonomiska konsekvenser för det allmänna. Enligt vår mening kan ett överförande av medel från markfonden till här berörda ändamål anses vara av ett så allmänt intresse att det motiverar en ändring i bestämmelserna om markfondens disponering.

Vi föreslår därför att de nuvarande bestämmelserna för markfondens disponering ges en sådan utformning att markfondens behållning till den del den överstiger 20 milj. kr. kan överföras till en fond för främjande av naturvård och friluftsliv. Inrättandet av fonden bör beslutas av innevarande års riksdag. Medel ur denna fond bör kunna disponeras redan budgetåret 1963/64. De fonderade medlen bör komma till den användning, som riksdagen efter förslag från Kungl. Maj:t framdeles bestämmer. Dessa förslag bör föreläggas årets höstriksdag.

Vidare synes riktlinjerna för markfondens fortsatta disponering böra göras till föremål för en skyndsamt utredning i syfte att dels medge vidgade användningsområden, dels ge fonden en sådan ställning, att behållning som överstiger 20 milj. kr. skall av domänverket för varje budgetår inlevereras till statsverket.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte besluta dels att ändra grunderna för disponeringen av domänverkets markfond enligt vad i mo-

tionen anförts, dels att inrätta en fond för främjande av naturvård och naturskydd, dels ock att anvisa till ifrågasvarande fond den behållning på domänverkets markfond som den 1 juli 1963 överstiger 20 milj. kronor.

Stockholm den 24 januari 1963

Erik Magnusson

i Tumhult

Lennart Stiernstedt

Carl Eric Hedin

Rolf Eliasson

Jöns Nilsson

Gust. Nilsson

i Bästekille

i Göingegården

Nr 348

Av herr Svensson i Vä m. fl., om placering av medel från skördeskadefonden i jordbrukets egna kreditinrättningar.

(Lika lydande med motion nr 295 i Första kammaren)

Stockholm den 24 januari 1963

Sven Vigelsbo

Arne Persson

Gustaf Svensson

i Vä

David Gomér

i Heden
